

Landsmøte 2019: Hovedsatsningsområde

Mer enn seg selv nok?

Bjørnar Olsen
Sjefredaktør

Forslagene til nye hovedsatsningsområder for Psykologforeningen vil gi psykologroller som bryter med helsevesenets profesjonsforståelse.

På vei inn mot Psykologforeningens landsmøte i november, diskuteres det hva som skal være hovedsatsningsområdet de neste tre årene. Så langt står valget mellom tre områder, som alle kort ble presentert på foreningens lederkonferanse i Sandefjord 5. Juni: Helsefremmende oppvekst, arbeid og klima.

Det kan virke som svært forskjellige satsninger, men én ting har de felles: Alle vektlegger konteksten vi lever innenfor. Rett nok er klima en mer omfattende kontekst enn hva både oppvekstmiljø og arbeidslivet er, men de omhandler alle individet som del av noe mer enn seg selv.

En slik utvidet forståelse er ikke i seg selv noe nytt i psykologien. Bronfenbrenner alene kan anføres som viktig evidens, mens profesjonens vektlegging av forebyggende arbeid og kamp mot sosiale forskjeller forteller om en fagforening som ser mer enn individet.

De tre områdene er likevel alle representanter for felt som ble nedtonet etter at profesjonsutdannelsen vekting av klinikk skjøt fart etter millenniumsskiftet: Da faset man de ikke-kliniske psykologifagene inn i bachelor- og masterstudiene, mens profesjonsstudiet betonet psykologen som helsearbeider - helt i tråd med styringssignalene fra myndighetene.

I dag er det liten tvil om at psykologer anses som helsearbeidere. Helse- og omsorgsdepartementet svar til ESA i forbindelse med ELTE-saken, betonte nettopp at psykologene har fått et større og mer selvstendig ansvar i norske helsetjenester. Det er nettopp denne rollen som gjør at psykologene har en beskyttet profesjonstittel, noe som også representanter for de norske profesjonsstudiene understreket på lederkonferansen senhøsten 2015: En psykolog som ikke utreder, diagnostiserer og behandler trenger ikke en beskyttet profesjonstittel.

Tittelbeskyttelsen knytter dermed psykologen til klinikk, og slik norsk helsevesen er organisert betyr det arbeid med et dekontekstualisert individ. For det er individets diagnose som utløser rettigheter som pasient. I denne rollen er det lite rom for psykologen å vektlegge kontekst.

Skal hele psykologifaget anvendes i samfunnet, må man involvere de som forvalter fagets mange områder

Med de foreslåtte satsningsområdene vil det imidlertid utvikles psykologroller som bryter med helsevesenets profesjonsforståelse. De vil alle bidra til at psykologene beveger seg inn på arenaer hvor ikke bare individet, men hvor omgivelsene den enkelte inngår i får en større, ja, kanskje dominerende rolle. Det kan handle om strategisk klimaarbeid, bygging av sosial infrastruktur i skolemiljøet eller trivselsfremmende arbeidsmiljøtiltak. Alle viktige felt, og alle felt hvor psykologien og psykologer kan bidra. Men ikke felt hvor man trenger en beskyttet psykologtittel - og heller ikke felt som ligger til psykologprofesjonen alene. Kanskje er det nettopp derfor at presidentkandidat Tommy Sotkajærvi vektlegger samarbeid med andre som en nødvendighet i årene som kommer?

Samtidig betyr det at Psykologforeningen må vende tilbake til temaet «Profesjon i endring», ikke minst med tanke på hvilket forhold de skal ha til masterne i psykologi. For det er i stor grad masterne som forvalter de ikke-kliniske delene av psykologifaget: Som anvendt helsepsykologi og forebygging av unges psykiske helse. Som arbeids- og organisasjonspsykologi. Som miljøpsykologi.

For en klinisk profesjonsforening for psykologer er det helt greit å være seg selv nok. Men for en forening som også ønsker å jobbe med mer enn klinikk, er det langt vanskeligere. Som president Tor Levin Hofgaard uttrykte det i våre spalter i november 2010:

«Vi må stille oss spørsmålet om vi skal begrense vårt faglige tilfang, vår innflytelse på og vår delaktighet i profesjonens ekspansjon til andre samfunnsområder fordi helselovgivningen i Norge er som den er.»

Den gangen foreslo sentralstyret å invitere masterne inn i foreningen, men diskusjonen på landsmøtet samme år medførte at de trakk forslaget. Men problemstillingen forsvant ikke: Skal hele psykologifaget anvendes i samfunnet, må man involvere de som forvalter fagets mange områder. Hvordan det gjøres er langt fra klart. Men når psykologen trer ut av det kliniske rommet og tydeligere enn noen gang før beveger seg inn på nye samfunnsarenaer, er det en avklaring profesjonen må gjøre.